

Datum
2009-03-19

D. nr: 019-09

Miljödepartementet

103 33 STOCKHOLM

Jägarnas Riksförbunds yttrande över Naturvårdsverkets redovisade rapporter *Förvaltning av varg och järv, Förslag till åtgärder som kan stärka vargstammens genetiska status och En modell för ett utökat regionalt ansvar för rovdjuren.*

Inledning

Vad gäller vargen redovisade Jägarnas Riksförbund i sitt yttrande över utredningen *Rovdjuren och deras förvaltning (SOU 2007:89)* hur förbundet ser på den vargstam som har återskapats på den skandinaviska halvön av individer tillhörande den östeuropeiska stammen, efter att den tidigare frilevande skandinaviska vargstammen utrotats.

Utgångspunkten för Jägarnas Riksförbund är att de vargar som idag befinner sig i Sverige är en del av en mycket stor östlig population, som nu befinner sig i den västligaste delen av sitt möjliga utbredningsområde. Jägarnas Riksförbund anser därför att denna utlöpare av en mycket stor population ska och kan förvaltas utifrån detta faktum. Beståndsreglerande jakt på varg kan, utan att på något sätt äventyra denna östeuropeiska vargarts bevarandestatus, genomföras omedelbart.

Jägarnas Riksförbund anser mot bakgrund av ovanstående att den grupp vargar som idag etablerat sig på den skandinaviska halvön, felaktigt benämns skandinavisk vargstam.

Med hänsyn till de stora negativa konsekvenser som återetableringen av varg inneburit för människor, näringar och intressen i de delar av Sverige som hyser huvuddelen av dessa östeuropeiska individer, anser Jägarnas Riksförbund att antalet vargar i Sverige och var de ska tillåtas vara, ska var liktydigt med summan av toleransnivåer som ska arbetas fram inom respektive län i en beslutsprocess präglad av medbestämmande och lokal förankring. Jägarnas Riksförbunds uppfattning är att en framgångsrik rovdjurspolitik måste byggas nerifrån, där de människor som ska leva med rovdjuren har en möjlighet att påverka besluten.

Förvaltning av varg och järv

Synpunkter

Då etappmålet vad gäller varg är uppnått med råge, såväl vad gäller antal föryngringar som antalet individer, anser Jägarnas Riksförbund att det skyndsamt måste tas beslut om förvaltningsjakt. I propositionen som antogs i riksdagen 2001 sägs klart att en grundlig utvärdering av vargförekomstens effekter skall genomföras när etappmålet är uppnått. Därefter skall beslut om ett eventuellt nytt etappmål eller miniminivå tas.

Det är Jägarnas Riksförbunds bestämda uppfattning att nya mål för vargstammen måste ta hänsyn till och utgå från människors behov, och möjligheter att leva med den vargpopulation som målet anger. Fokuseringen på människors "vilja" att acceptera varg ger en helt felaktig infallsvinkel på problemet. Acceptans för varg är inte avhängigt av att "vilja" leva med varg utan helt beroende av möjligheterna att "kunna" leva med varg utan att det mesta som för många människor representerar livskvalitet och trygghet försvinner.

Precis som föreslås i utredningen *Rovdjuren och deras förvaltning (SOU 2007:89)*, anser förbundet att vargstammen inte ska tillåtas öka utöver etappmålet innan en genomgripande analys av vilka konsekvenser en ökande vargstam får är genomförd och innan ett klarläggande av vad begreppet "gynnsam bevarandestatus" egentligen innebär.

Jägarnas Riksförbund anser att det i rådande läge inte finns några hållbara biologiska skäl för den försiktighet som präglar Naturvårdsverkets rapport. Med hänsyn till vargstammens nuvarande status, med invandrande nya individer, och med hänsyn till stundande föryngring, där antalet valpar kan förväntas bli minst 100, framstår Naturvårdsverkets förslag som oförståeligt och oacceptabelt. Forskarnas uppgifter om att individerna i dagens vargstam är mera besläktade än helsyskon gör det svårt att förstå att en frysning av stammen genom förvaltningsjakt ytterligare skulle försämra genetiken i vargstammen.

Problemen som vargkoncentrationen medför, är på många håll akuta redan idag och en fortsatt tillväxt av antalet vargar får oacceptabla konsekvenser för såväl övrigt djurliv som för människors livsutrymme inom redan hårt drabbade områden.

Jägarnas Riksförbund delar inte Naturvårdsverkets åsikt att en långsam tillväxt av vargstammen ökar förutsättningarna för att vargen ska accepteras. En förvaltning som innebär en minskning av antalet vargar är enligt förbundets uppfattning den enda vägen mot en ökad acceptans av varg inom de av varg berörda områdena av Sverige.

Naturvårdsverkets mening att förvaltningsjakt begränsar möjligheterna för skyddsjakt på skadegörande individer är en slutsats som, mot bakgrund av antalet beviljade fall av skyddsjakt på varg, är svår att förstå. Att förvaltningsjakt på någon djurart skulle begränsa möjligheterna att avliva individer som genom sitt beteende utgör en fara för människor och egendom, är enligt vår mening orimlig.

Att Naturvårdsverket ger uttryck för att ytterligare utredningar behövs innan förvaltningsjakt kan bli aktuellt, upplever förbundet mycket oroande mot bakgrund av att förvaltningsjakt på varg behövs omedelbart. Sådana utredningar skulle redan ha genomförts, för att nu när etappmålet har uppnåtts, utgöra beslutsunderlag för den framtida hanteringen av vargstammen. Ytterligare utredningar innan förvaltningsåtgärder sätts in, medför att vargstammen kommer att växa långt över etappmålet innan några politiska beslut om detta har fattats, vilket är oacceptabelt.

Naturvårdsverket tar i rapporten upp vilka jakttider som ska gälla vid framtida vargjakt. I rapporten sägs att jakttiden i våra grannländer, Norge och Finland, omfattar 1 oktober till 31 mars. Verket skriver också art- och habitatdirektivet förbjuder störning under vargens brunst som inträffar under februari och mars. En möjlig jakttid skulle därför enligt verket vara 1 december till 31 januari. Att jakt på varg kräver snötäckt mark torde vara ställt utom allt tvivel och därför måste mot bakgrund av att vargstammen till största delen finns i en del av Sverige där snötillgången under denna period numera är osäker, detta förslag ifrågasättas. Hänvisningen till EUs art- och habitatdirektiv ger anledning att undra över jakttiden på varg i EU-landet Finland. Jägarnas Riksförbunds förslag till jakttid på varg är 1 oktober till 31 mars samt att jakt på varg påbörjas under jaktåret 2009/2010 och att stammen skall hållas på nivå med etappmålet inför nya beslut.

Förslag till åtgärder som kan stärka vargstammens genetiska status

Synpunkter

Jägarnas Riksförbunds grundinställning är att de vargar som idag befinner sig i Sverige är vargar som har sitt ursprung i den stora östeuropeiska populationen utan släktskap med den ursprungliga skandinaviska vargstammen, och att de därför ska hanteras utifrån detta faktum.

Att, som sker i Sverige, framställa denna i sammanhanget lilla utbrytargrupp från en stor stam i öster, som dels skandinavisk och dels utrotningshotad, är direkt felaktigt, då det rätta förhållandet är att de egentligen är en liten grupp, genetiskt tillhörig en stor stam utan genetiska problem. Artens bevarandestatus eller överlevnadsförmåga gränsöverskridande, påverkas inte på något sätt av hur många vargar vi har i Sverige.

Vargforskarna (Liberg, Sand) skriver i sin rapport att de missbildningar och defekter som konstaterats i vår nuvarande vargstam ligger på en mycket låg nivå och att de överhuvudtaget inte statistiskt kunnat relatera dessa missbildningar till inaveln.

Utvecklingen för andra djurarter med en liten genetisk bas, exempelvis bävern, ger också anledning till tveksamhet om vargens akuta genetiska status.

Mot bakgrund av detta ser Jägarnas Riksförbund, med hänsyn till artens bevarandestatus, inte några skäl att till priset av kostsamma och etiskt tvivelaktiga mänskliga ingrepp i naturens ordning, genomföra någon av de i rapporten föreslagna förvaltningsåtgärderna nr 3 – 6.

Förvaltningsåtgärd nr 2 ger anledning till stor tveksamhet med hänsyn till de intressen och näringar som berörs i vargarnas sannolika vandringsvägar. Konflikterna skulle sannolikt bli stora. Korridorerna som nämns måste anses vara praktiskt ogenomförbart.

Kontakt mellan individer som kan skapas naturligt, är med hänsyn till vår ståndpunkt att den nuvarande vargnummerären i Sverige är en del av en stor gränsöverskridande östlig stam, den enda acceptabla lösningen. Om den på längre sikt, genom att kontakten med artfränder blir alltför sporadisk, skulle försvinna från Sverige, vilket vi bedömer osannolikt, skulle det inte innebära någonting för arten, då denna inte är hotad.

System för en regionaliserad förvaltning

Synpunkter

Jägarnas Riksförbund kan inte se att Naturvårdsverkets förslag uppfyller några av de ambitioner som uttrycktes i utredningen *Rovdjuren och deras förvaltning (SOU 2007:89)* angående ökat regionalt inflytande i förvaltningen av våra rovdjursstammar. Tvärtom tolkar förbundet förslaget som en förstärkning av Naturvårdsverkets och Länsstyrelsernas kontroll över rovdjursförvaltningen, vilket går stick i stäv med alla föresatser om ett ökat lokalt inflytande.

Naturvårdsverket föreslår att landet indelas i 3 rovdjursförvaltningsområden med målsättningen att regeringen ska fastställa nivåer för respektive art inom respektive förvaltningsområde. Alltså ett nationellt mål uppdelat på 3 regioner. Samtidigt föreslår Naturvårdsverket att **de själva** årligen ska fatta beslut om delegerad beslutsrätt om förvaltnings- och skydds jakt till länsstyrelserna, om länets **och** rovdjursförvaltningsområdets miniminivå för respektive art är uppfyllt. Jägarnas Riksförbund ser det som en uppenbar risk att dessa miniminivåer på förvaltningsområdesnivå, precis som de nationella målen hittills gjort, kommer att blockera möjligheterna för enskilda hårt drabbade län inom förvaltningsområdet att få en lindring.

Verkets skrivning ”ifall stammarna minskar i antal och understiger miniminivåerna, och därmed de mål som riksdagen fastställt i beslutet om en sammanhållen rovdjurspolitik, **minskar det regionala beslutsfattandet till förmån för det nationella intresset att bevara livskraftiga rovdjursstammar**”, understryker intrycket av att Naturvårdsverket inte uppfattat signalerna om vilken betydelse de lokala intressena har för acceptansen av rovdjurspolitiken. En regional förvaltning, där Naturvårdsverket fortfarande tar de yttersta besluten med hänvisning till ett nationellt intresse, riskerar att bli ganska uddlös.

Jägarnas Riksförbund noterar också att Naturvårdsverket i sitt förslag ensidigt använder uttrycket miniminivåer. Jägarnas Riksförbund anser, precis som föreslogs i utredningen *Rovdjuren och deras förvaltning (SOU 2007:89)*, att rovdjursstammarnas storlek ska utgöras av toleransnivåer, såväl regionalt/lokalt som nationellt. Alltså nivåer som bestäms av omfattningen av de problem och konflikter som rovdjuren skapar.

Naturvårdsverkets ensidiga tal om miniminivåer, bortser helt ifrån människan och människans förutsättningar i sammanhanget, vilket är helt oacceptabelt. Det är Jägarnas Riksförbunds uppfattning att regionalt/lokalt förankrade toleransnivåer, framtagna i en demokratisk beslutsprocess med stor möjlighet till medverkan för drabbade människor, ska utgöra målen för respektive region/lokal och sammantaget utgöra det nationella målet för respektive art.

Beträffande former för delaktighet i rovdjursförvaltningen ger Naturvårdsverket i sin rapport exempel på företeelser som de anser gör människor delaktiga, inventeringar, jakt på rovdjur, deltagande på möten o.s.v. Det är beklagligt att Naturvårdsverket inte förstått att detta inte är den typ av delaktighet som människor i rovdjurtäta områden kräver. Vad det istället handlar om är att hitta former och arbetsätt som ger människor inflytande över besluten som påverkar deras vardag.

Jägarnas Riksförbund förordade i sitt remissvar på rovdjursutredningen att all viltförvaltning, gällande såväl bytesdjuren som rovdjuren skulle behandlas i ett forum på länsnivå. Därför är Naturvårdsverkets förslag om ett viltförvaltningsråd ett steg i rätt riktning. Men! Varför ska ordföranden i denna församling vara en tjänsteman från länsstyrelsen och inte som tidigare i viltvårdsnämnderna en folkvald politiker? Även i förslaget om s.k. arbetsgrupper inom de föreslagna rovdjursförvaltningsregionerna talas om tjänstemän på viktiga poster. Jägarnas Riksförbund ser i Naturvårdsverkets förslag en fortsatt tjänstemannastyrning av rovdjurspolitiken som får svårt att vinna lokal acceptans. Det folkliga deltagandet i eventuella regionala arbetsgrupper måste säkerställas.

Naturvårdsverket förordar beträffande möjligheterna till rättslig prövning av myndighetsbeslut, att beslut om jakt- och skyddsjakt ska kunna överklagas till *förvaltningsdomstol*. Detta ser Jägarnas Riksförbund som positivt men det gör också ett klarläggande av begreppet *förvaltningsdomstol* nödvändigt. Innebär Naturvårdsverkets förslag ett återtagande av de förvaltningsdomstolar som avskaffades i slutet av 1980-talet eller menar Naturvårdsverket nuvarande system där överklagan görs till länsrätt?

För Jägarnas Riksförbund

Per Wanström
Generalsekreterare

Kjell Dahlin
Konsulent region mellan